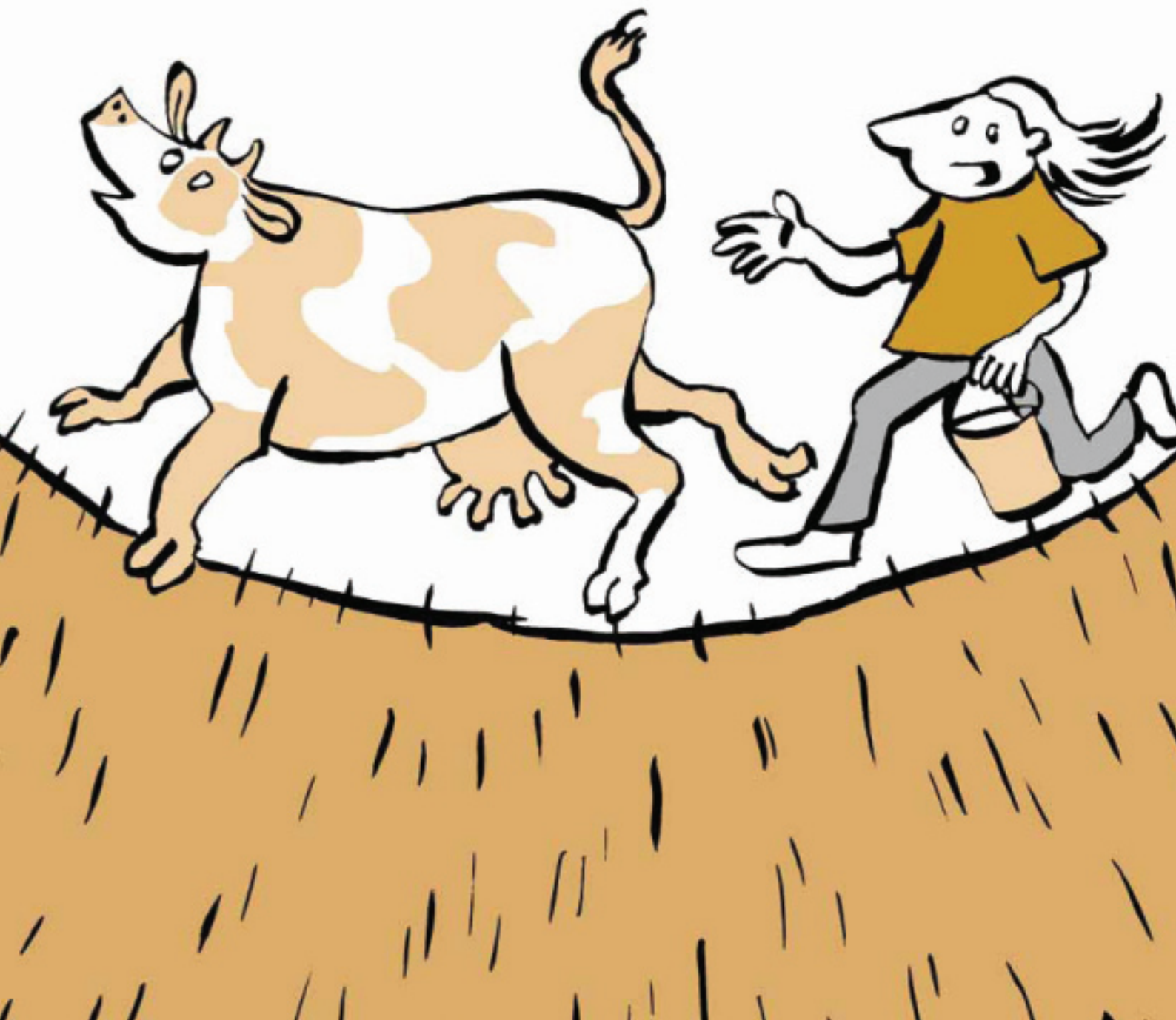

A tehén és a tej

D1 A MAGYAR SZÜRKEMARHA

A magyar szürkemarha származására több elmélet is van: őseink hozták magukkal, vagy később betelepült nomád népekkel került be, vagy a középkorban a Kárpát-medencében háziasították az akkor még gyakori őstulokból. Lehet, hogy mindháromban van valami igazság. Az tény, hogy több évszázadon át nemzeti jövedelmünk legjelentősebb forrása volt: a XV-XVIII. században „világmárkának” számított a húsa.

„A XVI. és XVII. században minden nyűg és sanyargatás dacára hatalommá fejlődik a magyar állattenyésztő és a magyar Alföldet Közép-Európa húskamrájává avatja. Szilaj gulyái lábön eljutnak Strasbourgig, Mantováig; Bécs el sem tud lenni nélkülük” – írja Herman Ottó.

Néhány évtizeddel ezelőtt még eszményien kielégítette azokat a követelményeket, melyeket Európa mezőgazdasága elvárt tőle. A bika 6-8, a tehén 4-4,5 mázsa súlyú, finom fejű, keskeny hátú, elkeskenyedő farú, acélos végtagú, tőgye gyengén fejlett. Takarmányigénye elképzeltetlenül szerény. Nyáron a mocsaras, savanyú fűvű vagy szikes puszták sivár legelőjén is megél, télen polyva, szalma vagy kukoricaszár is biztosítja a fennmaradását. Kiváló igásállat. A tinó 4 éves korától 15-17 éves koráig dolgozik. Tejtermelése évi 1000 kg körül van, 4-4,2 zsírszázalékkal. Húsa finom rostú, ízletes, alacsony zsírtartalmú.

A második világháború végén állománya katasztrofálisan megfogyatkozott, végül a Hortobágyi- és a Közép-Tiszai Állami Gazdaság kapta azt a feladatot, hogy a fajtát génbankként örökítse át az utókornak.

A ridegen tartott szürkemarhák roppant ragaszkodnak borjaikhoz. Idegen borjút nem engednek szopni, s kicsinyeiket megfogni, megsimogatni sem lehet. Ha egy fiatal borjú elpusztul, a tehén képes magányosan nekiindulni a pusztába a keresésére... napokig bolyong az elvesztése körzetében, fájdalmasan hívogatja borját.

Kapocsy György: *Nemzeti parkjaink*. Budapest, Officina Nova, 1993. (Idézi Ortmann-né Ajkai Adrienn: *Bimbó boci bóklászása*).

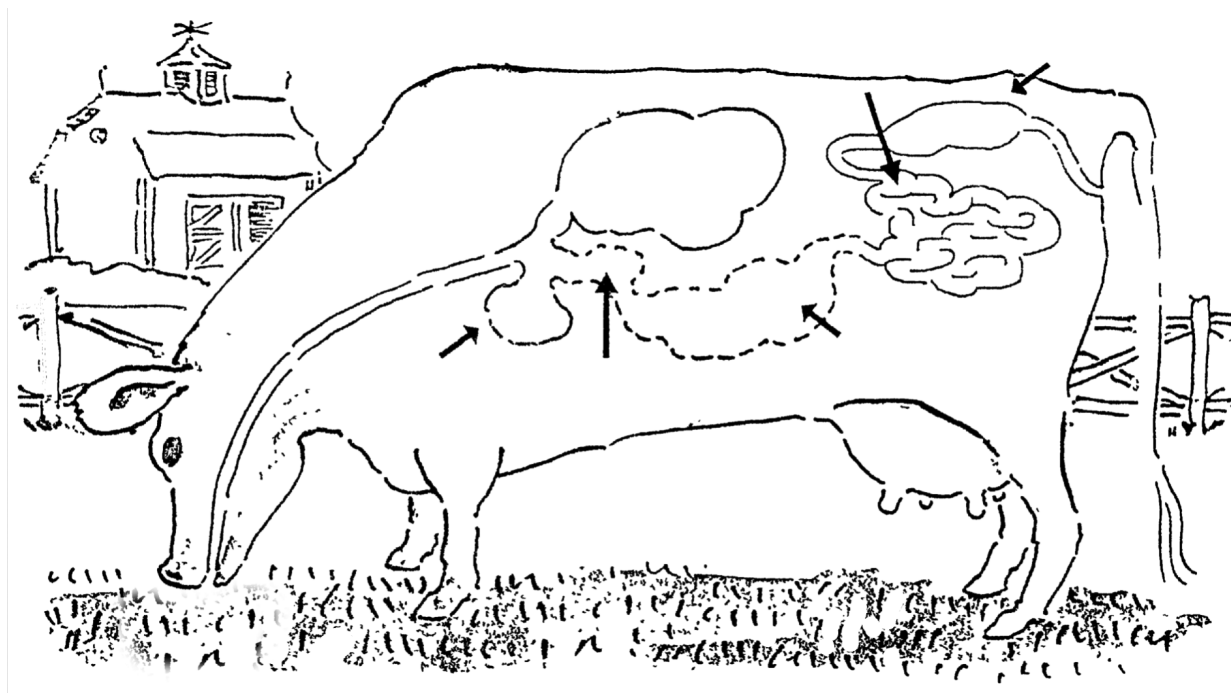
D2 KI KICSODA AZ ISTÁLLÓBAN?

Kösd össze az összetartozó párokat!

ökör	a szarvasmarha nőténye
üsző	a szarvasmarha hímje
tinó	ivadékuk
bika	borjút még nem ellett tehén
tehén	négyévesnél fiatalabb herélt bika
borjú	herélt bika

D3 AZ ÖSSZETETT GYOMOR

a) Rajz

b) Elnevezések

tőgy	3. szárrétű (leveles) gyomor
száj	4. oltó (mirigyes) gyomor
1. bendő	vékonybél
2. recés gyomor	vastagbél

